

УДК 342.95+351.74(477)

О. М. Музичук

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ЯК ОБ'ЄКТА КОНТРОЛЮ

Визначено загальні та спеціальні ознаки органів внутрішніх справ як об'єкта контролю. Представлено пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства з досліджуваних питань.

Потреба визначення особливостей органів внутрішніх справ як об'єкта контролю обумовлена наступним: по-перше, незважаючи на велику кількість наукових праць, предметом розгляду яких були органи внутрішніх справ як об'єкт контролю, вони розглядалися лише в поодиноких працях; по-друге, органи внутрішніх справ є найбільшим за обсягом виконуваних завдань, структурою та кількістю персоналу правоохоронним підрозділом, що потребує розгалуженої та ефективної системи контролю за їх діяльністю; по-третє, значною кількістю нарікань на діяльність органів внутрішніх справ, недосконалістю законодавства, яке регламентує їх діяльність, різними підходами до реформування органів внутрішніх справ, їх недостатнім фінансуванням тощо.

Серед відомих українських науковців, які досліджували проблеми контролю за діяльністю ОВС, необхідно виділити О. М. Бандурку, І. П. Голосніченка, М. В. Коваліва, Я. Ю. Кондратьєва, Я. Д. Скибу, І. М. Паньонко, В. М. Плішкіна, О. П. Рябенко та інших дослідників, які присвятили цій проблемі окремі розділи (глави, параграфи) підручників чи навчальних посібників з таких навчальних дисциплін, як «Управління в ОВС України» та «Адміністративна діяльність ОВС України». Серед представників молодшого покоління до теми зверталися А. В. Борець, С. Г. Братель, А. М. Кирій, О. М. Куракіна, В. В. Маркова, В. В. Новікова, А. Р. Туманянц, які в межах дисертаційних досліджень розглядали окремі види контролю за діяльністю органів внутрішніх справ у цілому або за окремими їх підрозділами чи напрямками діяльності (за діяльністю міліції, органів досудового слідства (попереднього слідства), оперативно-розшукових підрозділів тощо). Необхідно згадати також В. А. Грохольського, Ю. Ю. Хилько, В. С. Гуславського, О. М. Ключова, М. В. Джафарову, Р. М. Павленко, М. В. Самодзена, В. О. Заросила, С. М. Гусарова, М. С. Ільницького та багатьох інших науковців, які досліджували проблеми контролю за діяльністю ОВС у рамках окремих наукових публікацій у фахових виданнях.

Проте, аналіз наукових праць згаданих вище та інших авторів дозволив зробити висновок про те, що особливості ОВС як об'єкта контролю в них розглядалися фрагментарно, без комплексного підходу. У кращому випадку розглядалися особливості ОВС як правохоронного органу.

Метою цієї статті є визначення особливостей органів внутрішніх справ як об'єкта контролю, у зв'язку з чим заплановано: охарактеризувати наукову літературу та чинне законодавство України на предмет визначення у них ознак ОВС; визначити загальні та спеціальні ознаки органів внутрішніх справ як об'єкта контролю; сформулювати пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства з досліджуваних питань.

Наприклад, В. В. Ковальська визначає особливості міліції як органу виконавчої влади, до яких відносить наступні: «порядок формування міліції, її структура і компетенція закріплені нормами права; міліція наділена правом прийняття юридичних приписів, що є обов'язковими для виконання; установлені цими приписами розпорядження забезпечуються заходами переконання, виховання і можливістю застосування примусової сили держави; міліція спирається на матеріальне забезпечення своїх розпоряджень, використовуючи можливості розпоряджатися певною частиною коштів з державного бюджету; у стосунках з окремою особою представляє усе суспільство, а захищаючи його інтереси, нерідко змушена в рамках, встановлених законом, вдаватися до обмеження прав та свобод цієї особи» [1, с. 14].

На нашу думку, жодна із наведених ознак не вказує на особливість міліції як органу виконавчої влади, оскільки кожна з них

характерна не лише для усіх правоохоронних органів, а й усіх органів виконавчої влади, порядок формування яких, їх структура і компетенція, так само, як і міліції, закріплені нормами права; так само як і міліція, органи виконавчої влади наділені правом прийняття юридичних приписів, що є обов'язковими для виконання; для забезпечення виконання таких приписів органи виконавчої влади, так само, як і міліція, можуть застосовувати заходи переконання, виховання і примусу (наприклад, накладати на правопорушників адміністративні стягнення); так само, як і міліція, інші органи виконавчої влади розпоряджаються певною частиною коштів з державного бюджету; так само, як і міліція, інші органи виконавчої влади змушені в рамках, встановлених законом, вдаватися до обмеження прав і свобод осіб.

До особливостей міліції Ю. П. Соловей відносить: «озброєність, безпосередній примус, силу – «від простого дотику до насильницького позбавлення життя» [2, с. 97].

А. Т. Комзюк наголошує на тому, що «надане міліції право застосовувати силу для виконання своїх обов'язків – її головна відмінна риса, що дозволяє міліції зайняти особливе місце в державній системі правоохорони» [3, с. 21].

Зважаючи на те, що «озброєність, безпосередній примус, сила», на яких наголошує Ю. П. Соловей [2, с. 97], «право застосовувати силу для виконання своїх обов'язків», на чому акцентує увагу А. Т. Комзюк [3, с. 21], характерні й для інших правоохоронних органів, особливими ознаками (рисами) або відмінностями їх назвати не можна. Винятком хіба що є порівняння міліції та інших правоохоронних органів з іншими органами виконавчої влади, які не мають статусу правоохоронного. Зокрема, подібний висновок робить і сам А. Т. Комзюк, наголошуючи на тому, що правом застосування зброї в системі органів виконавчої влади наділена не тільки міліція. Це стосується і багатьох інших органів (СБУ, податкової міліції, митних органів, Прикордонних військ тощо) [3, с. 22].

На подібну особливість, але уже не міліції, а органів внутрішніх справ, яка полягає у праві останніх «на застосування примусових заходів, у тому числі фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї», вказує О. П. Рябченко [4, с. 9]. Крім того, дослідниця наголошує на тому, що «саме за допомогою органів внутрішніх справ держава примушує осіб, які порушують загальнообов'язкові правила у сфері громадського порядку, громадської безпеки, діяти так, як передбачено законом, або, навпаки, утримуватись від дій, якщо закони держави і обов'язки людини не виконуються добровільно» [4, с. 9], що також потребує певного уточнення, оскільки обов'язки з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки виконують не лише органи внутрішніх справ, а й інші правоохоронні органи та громадські формування правоохоронної спрямованості.

О. М. Бандурка до особливостей органів внутрішніх справ відносить такі: вони створюються та функціонують як апарат,

підпорядкований органам державної влади; складаються з різних підрозділів, які мають відповідні функції та повноваження; багатоаспектний характер їх діяльності [5, с. 55, 56], які, на нашу думку, характерні й для будь-яких інших органів влади. У той же час слід погодитися з О. М. Бандуркою в тому, що особливість органів внутрішніх справ виявляється у характері мети їх діяльності та їх функцій, під якими автор пропонує розуміти «основні напрямки їх діяльності в процесі вирішення поставлених перед ними завдань, і які охоплюють собою сукупність способів, методів, прийомів і дій, за допомогою яких виконуються завдання і досягаються цілі органів внутрішніх справ» [5, с. 60]. Слід також погодитися із запропонованим автором поділом таких функцій на три групи: основні, забезпечувальні та загального керівництва [5, с. 61].

О. М. Куракін наголошує на тому, що «особливе правове становище ОВС у системі правоохоронних органів зумовлюється обсягом і складністю їх компетенції під час здійснення правоохоронних та організаційних функцій, а також тим, що на них покладається основний обсяг діяльності по боротьбі зі злочинністю та роботі з профілактики й запобігання широкого кола злочинів... ОВС – найчисленніші серед інших правоохоронних органів України» [6, с. 91].

З таким розумінням особливостей ОВС у цілому можна погодитись, проте їх перелік є дещо звуженим, а отже, потребує суттєвого доопрацювання на предмет його розширення.

До особливостей ОВС автори відносять також наступні: їх воєнізованість; те, що до осіб, які зараховуються до кадрів ОВС, висуваються підвищені вимоги; діє близький до армійського порядок проходження служби, присвоєння працівникам спеціальних звань, військова дисципліна, прийняття присяги; виконання ОВС широкого кола обов'язків щодо здійснення контролю за виконанням посадовими особами і громадянами законодавчих та інших нормативних актів з питань забезпечення громадського порядку; наявність права та обов'язку здійснювати дізнання і попереднє слідство; використання специфічних методів оперативно-розшукової роботи і застосування до правопорушників спеціальних засобів впливу [7, с. 102].

Щойно наведені особливості ОВС, як і переважна більшість із тих, які ми охарактеризували вище, на нашу думку, є не спеціальними, а загальними, які стосуються переважної більшості правоохоронних органів.

Що стосується особливостей органів внутрішніх справ як об'єкта контролю, то такими називаються: «закритість від громадськості, особливо під час прийняття управлінських рішень, що є суттєвим гальмівним фактором на шляху демократичних перетворень» [8, с. 4]; «недостатнє, у порівнянні з потребою, фінансування, труднощі в забезпеченні підрозділів системи МВС України грошовими і матеріальними ресурсами» [9, с. 3]; «мілітаризованість» (озброєність) міліції, особливий порядок прийняття та проходження

служби в органах міліції, підвищений соціально-правовий захист працівників міліції» [7, с. 103]; «професійна підготовленість контингенту, основним призначенням якого є боротьба зі злочинністю та ефективна охорона правопорядку» [10].

На нашу думку, дві перші «особливості» більш подібні до умов (факторів), що обумовлюють необхідність функціонування системи контролю в органах внутрішніх справ. Дві останні «особливості» є загальними, оскільки стосуються усіх правоохоронних органів, на чому було акцентовано увагу вище.

На нашу думку характеризує ознаки (риси) органів внутрішніх справ у цілому та як об'єктів контролю зокрема, доцільно об'єднати їх у дві групи: спеціальні, які характерні лише для органів внутрішніх справ, та загальні, характерні для всіх або для переважної більшості правоохоронних органів. Першими (*спеціальними*) ознаками, на нашу думку, є такі:

1. Мета утворення та функціонування органів внутрішніх справ, яка, на жаль, не отримала належного законодавчого визначення.

2. Система законодавства, яке регламентує діяльність органів внутрішніх справ.

3. Специфічна організаційно-штатна структура, не характерна для інших органів влади та правоохоронних органів, зокрема.

4. Напрями правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ.

5. Характер правоохоронних завдань, функцій та обов'язків, які вони виконують, та прав, які вони реалізують.

6. Виконання найширшого кола завдань і функцій у порівнянні з іншими правоохоронними органами.

7. Найбільша кількість нарікань на професійну діяльність органів внутрішніх справ з боку громадськості та суспільства.

8. Наявність розгалуженої системи внутрішньовідомчих та комплексних спеціалізованих органів (підрозділів, служб) з контролю за дотриманням чинного законодавства в діяльності ОВС.

Вважаємо, що наведені вище спеціальні ознаки найбільш чітко та повно визначають особливості органів внутрішніх справ як об'єкта контролю.

До загальних ознак пропонуємо віднести такі:

1. Мілітаризованість (озброєність).

2. Примусовий характер переважної більшості прав.

3. Наявність права застосовувати примусові заходи, у тому числі й зброю.

4. Особливий порядок прийняття та проходження служби, соціально-правового захисту персоналу органів внутрішніх справ.

5. Наявність спеціальних звань та форменого одягу.

6. Наявність суворої службової (військової) дисципліни.

7. Наявність особливого режиму службової та державної таємниці.

8. Специфічність методів і прийомів, які вони використовують під час професійної діяльності.

Більш детально схарактеризуємо саме спеціальні ознаки, які притаманні лише для органів внутрішніх справ, у зв'язку з чим визначають особливості органів внутрішніх справ як об'єкта контролю. Так, однією з ознак, яка дозволяє визначити особливості ОВС як об'єкта контролю, є мета їх утворення та функціонування, яка, на жаль, не отримала належного законодавчого визначення. Слід погодитися з А. Т. Комзюком, який наголошує на тому, що «чітке встановлення в нормативному порядку... мети діяльності будь-якої державної структури, тим більше міліції, є обов'язковою умовою її нормального функціонування» [3, с. 20].

Частково мета діяльності органів внутрішніх справ сформульована у ст. 1 Закону України «Про міліцію», в якій зазначено, що «міліція в Україні – державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань» [11].

Незважаючи на те, що міліція є лише одним із структурних підрозділів органів внутрішніх справ, таке її розуміння можна взяти за основу під час визначення мети діяльності органів внутрішніх справ, яка, на нашу думку, полягає в реалізації державної політики у сфері охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, прав і законних інтересів юридичних осіб та інших колективних суб'єктів, інтересів суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань.

На перший погляд, може здатися, що така мета характерна й для інших правоохоронних органів, але це не так, оскільки специфіка інших правоохоронних органів полягає у протидії окремим видам злочинів та правопорушень: податковим (Державна податкова служба України), митним (Державна митна служба України), протипожежним (органи державного пожежного нагляду), вчиненим у місцях дислокації військових частин, у військових навчальних закладах, установах та організаціях (Військова служба правопорядку у Збройних Силах України), пов'язаним із посяганням на національну безпеку та територіальну цілісність нашої держави (Служба безпеки України), протидією зовнішнім загрозам національній безпеці України, життю, здоров'ю її громадян та об'єктам державної власності за межами України (Служба зовнішньої розвідки України), забезпеченням недоторканності державного кордону (Державна прикордонна служба України), забезпеченням нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та спеціально визначених об'єктів (Управління державної охорони), із протидією розвідувальній діяльності іноземних служб (Розвідувальний орган Міністерства оборони України), із протидією злочинам та іншим правопорушенням, вчиненим у місцях позбавлення волі (Державна кримінально-виконавча служба України).

На особливість органів внутрішніх справ як об'єкта контролю вказує система законодавства, яке регламентує їх діяльність.

Основна особливість такого законодавства, на жаль, має негативний характер, оскільки органи внутрішніх справ, незважаючи на тривалу історію функціонування, відомчі традиції, власну організаційно-штатну структуру, тощо, залишаються єдиними правоохоронними органами, діяльність яких не врегульована окремим законодавчим актом – Законом України «Про органи внутрішніх справ», проект якого більш десяти років знаходиться у Верховній Раді України. Причин неприйняття такого законодавчого акта багато, частково вони визначені в проекті Концепції реформування системи органів Міністерства внутрішніх справ України [12], головними з яких є: по-перше, відсутність загальної узгодженої концепції реформування всієї правоохоронної системи України; по-друге, неврахування інтересів інших правоохоронних органів під час реформування ОВС України, наслідком чого стало «перетягування» повноважень і компетенції від одних правоохоронних органів до інших.

Наприклад, в одному з проектів Закону України «Про органи внутрішніх справ України» до структури ОВС пропонувалося включити підрозділи Державної прикордонної служби та органів пожежної безпеки [13, с. 5]. На нашу думку, передання зазначених підрозділів до структури ОВС є недоцільним з таких міркувань: по-перше, це суперечить основним Положенням Концепції розвитку системи Міністерства внутрішніх справ, в якій йдеться про звільнення ОВС від деяких невластивих функцій; по-друге, діяльність підрозділів Державної прикордонної служби та органів пожежної безпеки пройшла перевірку часом і показала позитивні результати, з одного боку, з іншого – ці підрозділи мають відповідні практичні напрацювання з підготовки персоналу, спеціалізовані навчальні заклади із матеріально-технічною базою [14, с. 95].

Ми поділяємо висловлену у науковій літературі точку зору про те, що «додаткового вивчення і обґрунтування потребує пропозиція щодо підпорядкування Міністерству внутрішніх справ Державної прикордонної служби та органів пожежної безпеки, оскільки пріоритетним у діяльності органів внутрішніх справ завжди було і має залишатися спрямування зусиль на виконання основного завдання – забезпечення реалізації, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб та прав і законних інтересів юридичних осіб від протиправних посягань, і як наслідок – позбавлення їх від невластивих функцій [15, с. 262].

Проектом Закону України «Про органи внутрішніх справ», внесеним народним депутатом України Г. Г. Москалем, пропонується більш розгалужена структура органів внутрішніх справ України, яка складатиметься з національної міліції, Служби досудового слідства, Національної гвардії МВС України, Державної прикордонної служби МВС України, Державної служби пожежної безпеки і рятунку МВС України, Державної міграційної служби, Антикорупційного бюро [16] і яка, знову ж таки, зачіпає інтереси інших правоохо-

ронних відомств, зосереджує переважну більшість правоохоронних напрямів в одному правоохоронному органі, що на нашу думку, є недопустимим.

Таким чином, з одного боку, органи внутрішніх справ існують де-факто та де-юре, оскільки про них згадується у багатьох законодавчих та підзаконних актах, з іншого – їх правовий статус і досі чітко не визначено. На практиці за основу для характеристики правового статусу ОВС береться Закон України «Про міліцію», що, на нашу думку, є необґрунтованим, оскільки міліція є лише одним, хоча й найбільшим за обсягом виконуваних завдань, кількістю працівників, служб і підрозділів, матеріально-технічним оснащенням тощо, структурним підрозділом органів внутрішніх справ. Крім міліції, до структури ОВС входять: з'єднання, військові частини, підрозділи, установи внутрішніх військ; навчальні заклади, науково-дослідні установи, підприємства та установи забезпечення [14, с. 95].

Законодавче забезпечення правоохоронної діяльності ОВС є досить різноманітним. Воно стосується як внутрішньоорганізаційної, так і зовнішньої діяльності, залежить від суб'єкта прийняття нормативно-правового акта, предмет правового регулювання, галузі права та багатьох інших підстав. У зв'язку з цим доцільною буде його класифікація за такими критеріями: його спрямування, суб'єкт реалізації, предмет правового регулювання, галузь права, сфера дії (впливу), зміст, гласність, вид правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ. Зазначені критерії вказують на окремі «напрями законодавчого забезпечення ОВС», під якими пропонуємо розуміти сфери (види) їх правоохоронної діяльності, які регулюються законодавчими та підзаконними нормативно-правовими актами [17, с. 83].

Однією з особливостей органів внутрішніх справ як об'єкта контролю є їх специфічна організаційно-штатна структура, не характерна для інших правоохоронних органів. Наприклад, Законом України «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» затверджено таку загальну структуру Міністерства внутрішніх справ України: Міністерство внутрішніх справ України – центральний орган управління; державні департаменти у складі Міністерства внутрішніх справ України як урядові органи державного управління за окремими напрямами службової діяльності, визначеними Кабінетом Міністрів України; головні управління, управління Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, управління, відділи Міністерства внутрішніх справ України на транспорті; міські, районні управління та відділи, лінійні управління, відділи, відділення, пункти; підрозділи судової міліції; підрозділи місцевої міліції; з'єднання, військові частини, підрозділи, установи внутрішніх військ; навчальні заклади, науково-дослідні установи, підприємства та установи забезпечення [18].

На специфіку органів внутрішніх справ як об'єкта контролю вказують напрями їх правоохоронної діяльності, які є похідними від структури центрального апарату МВС [19] і його регіональних місцевих органів [20].

Сказане стосується характеру завдань, функцій та обов'язків, які виконують працівники ОВС, та прав, котрі вони реалізують, які за обсягом є значно ширшими, порівняно із завданнями, функціями, обов'язками та правами, які виконують працівники інших правоохоронних органів, що, відповідно, і викликає найбільшу кількість нарікань на їх професійну діяльність з боку громадськості та суспільства.

Однією з особливостей органів внутрішніх справ як об'єкта контролю, не характерних для інших правоохоронних органів, є наявність розгалуженої системи внутрішньовідомчих спеціалізованих органів (підрозділів, служб) з контролю за дотриманням чинного законодавства у діяльності ОВС, а саме: підрозділів внутрішньої безпеки, документального забезпечення та режиму, контрольно-ревізійної роботи, інспекцій з особового складу тощо.

Таким чином, органи внутрішніх справ є найбільшою за обсягом виконуваних завдань та кількістю персоналу правоохоронною структурою, що потребує розгалуженої та ефективної системи контролю за її діяльністю. Виділені вище вісім спеціальних ознак ОВС як об'єкта контролю у подальшому дозволять оптимізувати контрольну діяльність уповноважених органів.

Список літератури: 1. Ковальська В. В. Міліція в системі правоохоронних органів держави (адміністративно-правові аспекти) : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Ковальська Віта Володимирівна. – К., 2009. – 37 с. 2. Соловей Ю. П. Правове регулювання діяльності міліції в Російській Федерації : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.02 / Соловей Юрий Петрович. – М., 1993. – 387 с. 3. Комзюк А. Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності міліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Комзюк Анатолій Трохимович. – Х., 2002. – 408 с. 4. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ. Загальна частина : підручник / за заг. ред. Рябченко О. П. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. – 256 с. 5. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України : підручник / О. М. Бандурка. – Х. : Ун-т внутр. справ, 1998. – 480 с. 6. Куракін О. М. Контрольний процес в органах внутрішніх справ України (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Куракін Олександр Миколайович. – Запоріжжя, 2005. – 212 с. 7. Цивільний контроль за діяльністю міліції: організаційно-правові питання : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. М. І. Іншина, О. М. Музичука, Р. С. Веприцького. – Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2007. – 206 с. 8. Братель С. Г. Громадський контроль за діяльністю міліції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Братель Сергій Григорович. – К., 2007. – 269 с. 9. Борець Л. В. Правове регулювання відомчого фінансового контролю в системі МВС України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Борець Лариса Василівна. – К., 2004. – 217 с. 10. Мартиненко О. А. Основні принципи реформування органів внутрішніх справ / О. А. Мартиненко [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://umdpl.info/files/docs/1232970099.doc>. **11.** Про міліцію : закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20. **12.** Проект Концепції реформування системи Міністерства внутрішніх справ України. – К. : МВС України, 2007. – 27 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://umdpl.info/files/docs/1225440330>. **13.** Права людини захистять, МВС – реформують // Іменем Закону. – 2006. – № 11. – С. 4–5. **14.** Музичук О. М. Особливості державно-службової діяльності працівників органів внутрішніх справ / О. М. Музичук // Форум права. – 2006. – № 3. – С. 93–98 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2006-3/06tomovs.pdf>. **15.** Пономаренко Г. О. Управління у сфері забезпечення внутрішньої безпеки держави: адміністративно-правові засади : монографія / Г. О. Пономаренко. – Х. : Вид. ФОП Вапнярчук Н. М., 2007. – 446 с. **16.** Про органи внутрішніх справ України : проект Закону України : від 18.01.2008 № 1376 / внес. нар. деп. Г. Г. Москалем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=3140. **17.** Музичук О. М. Поняття напрямів законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності ОВС: проблеми класифікації / О. М. Музичук // Законодавче забезпечення правоохоронної діяльності органів внутрішніх справ України : навч. посіб. / за заг. ред. А. Т. Комзюка, М. І. Іншина, О. М. Музичука. – Х. : Титул, 2010. – С. 83–98. **18.** Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України : закон України від 10 січ. 2002 р. № 2925-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 16. – Ст. 115. **19.** Структура Міністерства внутрішніх справ України : станом на 01.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/45675>. **20.** Структурні підрозділи ГУМВС України в Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.police.kharkov.ua/structure>.

Надійшла до редколегії 03.04.2011

Определены общие и специальные признаки органов внутренних дел как объекта контроля. Представлены предложения относительно усовершенствования действующего законодательства по исследуемым вопросам.

The general and special signs of organs of internal affairs as a control object are determined. The suggestions in relation to the improvement of current legislation on investigated questions are given.